

moeten zijn voor de verkenning van repertoire, voor een verjonging en uitbreiding van het gezelschap, een vermenigving tussen oud en nieuw, een mogelijkheid om andere spel- en werkvormen uit te proberen, en dat alles met de mogelijkheid van continue begeleiding en feed-back van rot in het vak Sam Boogaerts. Maar Het Salon is geheel los komen te staan van de rest van de NTG-werking en schiet dus zwaar tekort tegenover zijn doelstelling. Maar het blijft een krachtig idee, dat smeekt om consciëntieus uitgevoerd te worden.

Broederlijk delen

Producersen wordt door het decreet verplicht voor de kunstcentra. Minstens één productie per jaar. Het is dan ook voornamelijk deze manier van ondersteuning aan jonge theatermakers die de centra moeten zichtbaar maken. In het slechtste geval verwacht men produceren met het geven van aalmoezen: een verhoogde uitkoopsom voor een premièrereeks. In het beste geval verwacht men produceren met broederlijk delen: administratieve hulp, repetitieruimte, een paar dagen zaal voor een première, daarmee samenhangend pers en promotie en publiekswerving, facultatief een toernee mét technische ondersteuning.

Producersen moet wat anders zijn; het is mee alle risico's delen, zowel artistieke als financiële, zowel voor de aanmaak als voor de carrière van een productie. Dat veronderstelt een volledig engagement van een gehele structuur tegenover een artiest en vice versa. En het laat zich door zijn specifieke werkritme zeer slecht combineren met andere dingen, zoals het presenteren van voorstellingen, waarin een continue relatie met het publiek centraal staat. Het Kaaitheater is zo ongeveer de enige producent die naam waardig in Vlaanderen. Voor het overige is het behelpen met gedeelde middelen. Laat er een einde komen aan de lege produktielabelpolitiek en een opwaardering van individuele dialoog en ondergronds werk. Dat levert een probleem op van zichtbaarheid en dus van centen, het gaat tegen de decretaire verplichtingen in, maar dan moet het gevecht maar op dat terrein gevoerd worden met beleid en adviesraad.

Productie kan door de aard van het werk maar met een zeer beperkt aantal artiesten. Zuiver getalmatig is het geen afdoend antwoord op de veelheid die zich aandient. Presentatie heeft een hogere

frequentie, maar wordt bij de kunstcentra als probleem ervaren, gezien het aan te houden kwaliteitsprofiel. Om daar enigszins mee om te gaan ontstaan er tweede plateaus zoals de Poco à poco-reeks bij Monty, Uit de studio bij 't Stuc of de Domzaal van de Vooruit. Of men creëert een ander kader door geconcentreerde presentatie, zoals het zOO-project bij het Nieuwpoortteater. Men plaatst de jonge groepen niet zomaar naast, tussen of onder de vaste gasten of de goedbevonden produkties. Vooral omdat men naar een publiek toe een duidelijk signaal wil uitsturen over andere verwachtingspatronen.

De Beursschouwburg, officieel geen kunstencentrum, kiest samen met het CVA en CC De Zeyp, voor systematische presentatie, zeker van Brusselse groepen, los van kwaliteitsoordelen, en binnen die ruimtes die daar het best voor geschikt zijn. Uitgangspunt is dat de groepen hun bestaansrecht moeten afdwingen, en dat maar kunnen zodra ze speelkansen krijgen. Pas door confrontatie met een publiek kunnen dingen zich uitkristalliseren. Laat nogal wat groepen eens afraken van het dwangmatig willen spelen in de kunstcentra; velen zouden beter af zijn, juister gepresenteerd, binnen wat overschiet van het circuit van jeugdhuizen en parochiezalen, of binnen de culturele centra. Het sluit trouwens aan bij de anti-elitaire inslag van het meeste werk.

Misschien ziet Vlaanderen momenteel zoiets ontstaan als een 'derde' circuit, naast schouwburgen en kunstcentra. In Gent bijvoorbeeld doen de theaterboot Jozef K., Backstage, De Barrikade, en tot voor kort Het Balkon, regelmatig dienst als presentatieplateau voor jong werk, een situatie die twee à drie jaar geleden onbestaande was. Ook in Brussel is de situatie op diezelfde korte periode erg veranderd, met Plateau, De Werkhuisen, de Pianofabriek, alternatieve ruimtes, niet beladen met labels, die vanzelf een adequaat kader leveren.

Inhoudelijke ondersteuning

De Beursschouwburg beijvert zich om speelruimte te creëren. Ze is pleitbezorger van een zuiver 'technische' input, investeren in infrastructuur als middel tot kwaliteitsverhoging, nog altijd uitgaande van de zelfredzaamheid van de maker.

Ik stel daartegenover dat men zou moeten durven kiezen voor een doorgedreven inhoudelijke ondersteuning van de jonge groepen. Dat geurt naar betutteling, maar het hangt maar af van de invulling ervan en het soort dialoog dat men op artistiek vlak kan tot stand brengen met de artiesten of groepen. Het is tekenend dat alleen het Kaaitheater onder de kunstcentra voltijds dramaturgen in huis heeft. Op z'n minst kan men erop beducht zijn banden te organiseren met vorige generaties. Want dat luchtledige waarin de groepen zich nu bevinden, werkt contraproductief. Stan, voor velen een voorbeeld, is begonnen met de zelfgekozen begeleiding van Matthias De Koning en Josse De Pauw; en het is sowieso een goede beslissing van bijvoorbeeld Tristero om speladvies in te winnen bij Marlies Heuer. Dat kadert in de Atelier-werking van 't Stuc die ook met Klein & Wagner een continue inhoudelijke ondersteuning nastreeft.

Misschien moet een aantal organisaties (en het moeten niet alleen kunstcentra zijn) maar eens de schaarse middelen samenleggen om 1 iemand vrij te houden met dramaturgische know-how én produktioneel inzicht, ten behoeve van verschillende jonge groepen. Waar heeft men de mensen om dat naast de lopende zaken op te volgen? Waar heeft men meer tijd en geld dan tussen de soep en de patatten? Het is allemaal geen kwestie van of/of. Allicht is kwantiteit momenteel het belangrijkste gegeven, zowel bij het ontstaan van de nieuwe gezelschappen als bij de verschillende vormen van ondersteuning. Laat er maar veel zijn, en veel tegenstrijdige belangen.

Dit is allicht de erg boeiende periode waarin zich vanuit de nog vormloze brei langzaam dingen uitkristalliseren. De jonge theatermakers vinden hun weg wel, naar autonomie of bestaande structuren. De kunstcentra staan voor grotere uitdagingen, denk ik, voor de consacratie van een huidige manier van werken en de eraan verbonden cyclus of voor een opheffing van hun dubbelfunctie in de ene of de andere richting.

Hildegard De Vuyst